

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זכתי בן פנחס זצ"ל ע"ש מל שרה זכתי בת רבקה ע"ה

פְּרָשְׁת: וַיֵּרָא

עֲלוֹן מִס': 1,824 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זכתי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זכתי שליט"א

קיבלת, תן גם לאחרים!

נערה למדה בסמינר לבנות "אור החיים" בבני ברק. מן המצטיינות הייתה, בעלת מידות טובות, נימוסין והליכות, יראת שמיים והקפדה במצוות, כפי שמתחנכים שם לתפארת. כשעמדה לסיים חוק לימודיה, הוצע לה להישאר שנה נוספת כמדריכה. אבל היו לה תוכניות אחרות, להמשיך לימודים ותחילת עבודה. כבר טוותה את העתיד במחשבתה, ולפיכך השיבה להצעה בשלילה. ערב אחד ישבה בחדרה ושקעה על שיעוריה, וחברה באה ואמרה: "הרב פרדו קורא לך". הצדיק הרב משה פרדו זצ"ל, מייסד "אור החיים" ומנהלו, נערץ היה על כל התלמידות. אמרה הנערה: "אני מסיימת את השיעורים, ואכנס למשרדו". כעבור כמה דקות באה חברת אחרת: "הרב פרדו בחוץ, הוא קורא לך". נרעשה הנערה: המנהל בחוץ, והיא הניחה לו לחכות! מיהרה לצאת, ומצאתו עומד במסדרון. פתחה בהתנצלות נבוכה, אבל הוא חייך את חיוכו הטוב והניף ידו בביטול, לא כדאי להתייחס לכך, "בתי, באתי כדי לומר לך דבר אחד: קיבלת - תני גם לאחרים, ערב טוב". והוא פנה והלך. מובן, שקיבלה על עצמה את ההדרכה.

איזה משפט נפלא: "קיבלת - תני גם לאחרים". האנטי תזה, התשליל של אנשי סדום ועמורה עליהם נקרא בפרשתנו: "תנו רבנו, אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא. ומה כתיב בהם: ארץ ממנה יצא לחם - ותחתיה נהפך כמו אש. מקום ספיר אבניה, ועפרת זהב לו (איוב כה, ה) אמרו: וכי מאחר שארצנו ממנה יצא לחם, ועפרות זהב לנו, למה לנו עוברי דרכים, שאינם באים אלינו אלא לחסרנו ממוננו. בואו ונשכח תורת רגל מארצנו!" (סנהדרין קט). זו השקפה סדומית, שבעטיה איבדו את עולמם, את רכושם וחייהם כאחד!

יהודי מתחנך לתת, להעניק, קיבלת יכול? תן! תן ביכורים, חלה, תרומה גדולה, מעשר, תרומת מעשר, מעשר שני, מעשר עני. תשמח ביכולת לתת, בזכות לתת: "ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכה ה' אלהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה" (דברים יד, כט). יתן לך עוד ועוד כדי שתוכל לתת עוד ועוד! חז"ל מספרים, שכאשר היה מגיע רוכל לסדום, היה כל אחד ניגש ונוטל ממנו פריט קטנטן, שן של שום, גרגר שומשום, וכך חוסלה כל הסחורה מבלי שירוויח פרוטה, עוד הפסיד את הקרן. זה לא היה עושק לשמו, סתם רישעות. היה כאן רעיון מבריק, כאילו הסבירו לאותו רוכל מסכן: אל תכעס עלינו, תבין אותנו. כפי שאתה זועק חמס על שן של שום, על שום דבר, משום שזה נוטל גרגר והוא נוטל גרגר והכל מתחסל, כך פוחדים אנו מעזרה לזולת ופתיחת יד. כי יבוא עני ועוד עני, עוד רוכל ועוד פושט יד, ועושרנו יתפוגג. הסדומיים המסכנים, ליבנו עליהם.

ומעשה היה בנערה שהבחינה בעני מעולף. מזה שלושה ימים שלא בא לפיו דבר, כי הסדומיים שומרי חוק היו, והחוק אסר מתן אוכל לזרים. מה עשתה, הביאה לו אוכל בהתבא, בכד בו יצאה לשאוב מים, ונתפסה. ומספרת הגמרא: טחו את גופה בדבש והעמידה על החומה, למען יראו וייראו. באו המוני דבורים ועקצוה למוות (סנהדרין קט). גם זו לא הייתה אכזריות לשמה, גם כאן צפון רעיון חינוכי ברוח סדום: חשבת להיות בעלת חסד, מתוקה מדבש, הא? אבל הדבש מזמין דבורים עוקצות, על כך לא חשבת... מעקיצה אחת לא מתים, נכון. אבל הדבש מזמין נחילי דבורים. ומהם, ומתים! זה מה שעלול לקרות לנו אם נהיה מתוקים מדי, מכניסי אורחים. נאום אנשי סדום.

כמה מנוגד כל זה להכנסת האורחים של אברהם אבינו. לא רק לנכונות שלו להכניס אורחים, לא זו בלבד שלא סגר דלתו, אלא קרע באוהלו ארבעה פתחים, לאותת מכל כיוון! וישב בפתח אוהלו כחום היום, שלא יפסיד עובר אורח, שלא ימלט מעיניו. ויותר מכך: קבע אוהלו בסמוך לסדום. כדי שמי שיגורש משם - ימצא מקום כאן! משום שאם יש מעלימי עין מן הצדקה, אם יש אטומי לב וקפוצי יד, מוכפלת החובה על צאצאיו של אברהם אבי האומה, עמוד החסד, שהוכיח לכל באי עולם שלא מפסידים ממעשי צדקה וחסד!

וְאֶקְחָה פֶת-לָחֶם (יה, ה) - אקחה"ה ראשי תיבות למפרע: התר חגורה קודם אכילה, פת לח"ם ראשי תיבות: פן תבוא לידי חולי מעיים. כמובא במסכת שבת (דף ט) להתיר החגורה קודם האכילה. (הב"ח)

תחת העץ ויאכלו (יה, ח) - "ויאכלו" אותיות "זכאילו", שעשו עצמם כאילו אוכלים, כמו שפרש רש"י.

וְהִיא-גַם-הוּא אִמְרָה אַחִי הוּא (כ, ה) - לכאורה היה צריך לכתוב: "וגם היא אמרה"? אלא, במדרש בראשית רבה דרשו חז"ל: "וגם היא" - לרבות את בני ביתו, לכן "היא" בראשי תיבות משמעו: הגר, ישמעאל, אליעזר - בני ביתם של אברהם ושרה, שגם הם לא גילו את סודה של שרה. (רבי חיים קנייבסקי)

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶלְקִים יְרֵאֶה-לוֹ (כב, ח) - "אלקים יראה לו", ראשי תבות אֵיל, רמז נרמז לו כי הקדוש ברוך הוא יזמין להם איל ויקריבו אותו תחת יצחק.

הַכִּנְסַת אֹרְחִים: "על-ידי מצוות הכנסת אורחים זוכים לקבלת פני שכינה, כי מי שמכניס לביתו אפילו אורחים שאינם מהוגנים ומקבל את כולם בסבר פנים יפות, משיבים לו מידה כנגד מידה, והוא זוכה לקבלת פני שכינה גם אם אינו ראוי לכך". (ישמח משה) "כאשר בא אליך אורח נודד, עליך להראות לו את מקום לינתו קודם שמגישים לפניו את הארוחה, כדי שיאכל בשלווה" (רבי מנחם מענדל מקוצק) "לפעמים הכנסת-אורחים כרוכה בביטול תורה או בשמיעת קצת לשון הרע, ובכל זאת אין להתחשב בזה וצריכים לקיים את מצוות הכנסת-אורחים". (הבעל-שם-טוב)

פעם אחת הלך רבי שלום מקמינקה בדרך, ועבר ליד ביתו של חוכר עשיר. ביקש להיכנס אל הבית, להינפש מעט מעמל הדרך. כשנפתחה הדלת ראה החוכר את האורח ומיהר לקפוץ לתוך ארון ולהסתתר שם. אשתו ניגשה לדלת ואמרה: "בעלי איננו בבית". ואולם רבי שלום הבחין בקפיצתו של החוכר לתוך הארון, חייך ואמר למלווי: "חכמינו אמרו כי גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה". עכשיו אני מבין מדוע. כי משה רבנו, כשראה את השכינה, הסתיר את פניו בלבד, ואילו חוכר זה, כשראה אורח, הסתיר את כל גופו"...

שנון

מושגים ביהדות

בי"ח בחשוון ה'תרכ"א (1860) התקיימה חנוכת "משכנות שאננים", השכונה הראשונה מחוץ לחומות העיר העתיקה בירושלים, שנבנתה ביוזמת הפילנתרופ היהודי-אנגלי משה מונטיפיורי ז"ל.
בכ' בחשוון ה'תשמ"ד (1983) נפטר המקובל ובעל המופתים הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, מגדולי רבני עולי תימן, מייסד וראש ישיבת המקובלים "נהר שלום" בירושלים.

סיפור השבוע

גדול השלום!

מסופר על יהודי שעבד בבית-מטבחיים (מקום בו שוחטים בהמות לבשר), כל בוקר בכניסתו למקום העבודה ובערב עת יצא מהמפעל, הוא פנה לשומר ובחיוך מלא ברך: "שלום ובוקר טוב", "שלום וערב טוב". דבר אחד הוא לא ידע שאותו שומר כל כך מתרגש מזה שרק אחד מתייחס לנוכחותו בכל בוקר עד שהוא היה מחכה בכיליון עיניים לבואו ויציאתו... **והנה יום אחד** בסיום העבודה, השומר מחכה ומחכה וכל העובדים כבר יצאו ואין זכר לאיש וברכתו, לאחר שהוא ראה שהוא לא יוצא חשב בליבו שבטח הוא כבר יצא ופשוט לא שם לב, אבל מכיוון שהוא ידע שאף פעם לא קרה שהוא יצא בלא לומר לו: "שלום וערב טוב", ידע שמשום מה הוא מתעכב במפעל, ונכנס לבדוק מה פשר הדבר. כשנכנס למפעל הוא שומע זעקות עזרה מתוך המקפיאים של המפעל, לפתע הבין מה קרה, אותו אדם נתקע באחד המקפיאים וישר רץ לעזרתו והציל אותו מקיפאון ולמעשה בכך הציל את חייו...!

יהודי עם מילה אחת טובה יכול להפוך עולמות... יכול להחיות בני אדם... אם נקדים כל אדם בברכת שלום, נוכל לחיות חיים מאושרים ושמחים יותר בחברה טובה ומתוקנת, לקרב את הגאולה ואת בנין בית המקדש...

יוסיף חכמה

סדום ועמורה ואשת לוט

בפרשתנו מסופר על הפיכת סדום ועמורה בגלל חטאתם כי כבדה. לפני ההפיכה היו ערי ככר הירדן מבורכות ופוריות. בבטן האדמה נמצאו מכרות זהב וכשהיו יוצאים לקטוף מפרי השדה בסדום, היו מוצאים זהב תחת השורשים. מרוב גאווותם של אנשי סדום, זנחו את המצוות והרחיקו אורחים מעירם. הם הציפו מים סביב העיר, כדי למנוע כניסה של אורחים וקצצו את האילנות כדי שלא יצמיחו פירות ועופות השמים לא ייהנו מהם. במדרש מובאים סיפורים שונים על רשעותם של אנשי סדום, כגון מי שזורק אבן על חברו ומקזו דמו, צריך המוכה לשלם למכה על טרחתו בהקזת הדם. מי שקיצץ את אוזן חמור חברו, קיבל את החמור עד שתגדל האוזן...!

בעל שפתי כהן הקדמון תלמיד האריז"ל מביא טעם למה נצטוו ליתן מלח על כל אכילה. כי סדום נחרבה בגלל שלא קיימו הכנסת אורחים ומצות צדקה והיתה כולה לגפרית ומלח, ולכן נצטוינו למלוח המאכלים כדי שנזכור להיזהר בהכנסת אורחים. **חז"ל מבארים**, שעפרה של סדום אינה מצמיחה גם במקום אחר, ואם ילקוט אדם עפר מאווירה של סדום וייתן בערוגה אחרת, אינה צומחת. **אשתו של לוט**, שלפי פרקי דרבי אליעזר נקראה בשם עירית, הביטה אחורה בשעת ההפיכה והפכה לנציב מלח. חז"ל תולים את עונשה בקמצנותה בהיותה בסדום, שלא הסכימה לתת מלח לאורחיה ואף פרסמה את דבר ביאת המלאכים לבית לוט. **הרלב"ג והחזקוני מסבירים** על פי פשוטו של מקרא, שאשת לוט הביטה לאחורה וראתה את האדמה שהפכה למלח, ולא שהיא עצמה הפכה לנציב מלח. **רבי יוסף בכור שור מפרש**, שאשת לוט התעכבה ללכת, ולכן כיסה אותה הענן שהתפשט שהיה מלא גפרית ומלח, ולכן הפכה לנציב מלח, דהיינו מצבה שכולה מלאה מלח. **נוסעים קדמונים** ובהם יוסף בן מתתיהו הצביעו על עמוד בהר סדום שהוא נציב המלח של אשת לוט.

יוסיף דעת

תפילת מנחה

מדוע נתייחדה תפילת הצהריים לקוראה "מנחה" יותר מאשר שאר תפילות? -
"ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה" (כב, ז') במסכת ברכות (כו:) מובא שיצחק תיקן את תפילת מנחה, שנאמר (להלן כד, סג): **"ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב"**, ואין שיחה אלא תפילה. מבואר מדברי הגמרא שאת תפילת מנחה תיקן יצחק לפני נישואיו עם רבקה, עי"ש בפסוקים, שרבקה פגשה אותו כשחזר מהשדה. **אולם השל"ה הקדוש** (בראשית פ') וירא תורה אור (ד') מביא חידוש שיצחק תיקן את תפילת מנחה כבר בזמן עקידתו. וזה לשונו שם: **"ומצאתי שלכך נקרא תפילת מנחה "מנחה" יותר משאר תפילות, הלא כל שאר תפילות הם מנחה שלוחה לה, אלא שאמר יצחק מה זה יש כאן עולה ולא מנחה סולת (שהרי קורבן עולה חייב בהבאת מנחת סולת), עמד ותיקן תפילה שתהיה במקום מנחה, על כן נקראת זאת התפילה של בין הערבים שתיקן יצחק "מנחה", שתקנה במקום מנחת סולת. ורמז לדבר "וַיִּנְפֹשׁ כִּי תִקְרֵיב קֶרְבֵּן מִנְחָה לַה'" (ויקרא ב, א), היינו יצחק שמסר נפש".**

תמונות גדולי ומאורי ישראל ויהיו עיניך ראות את מורידך" (ישעיהו ל"ב)

הרב יהודה צדקה זצ"ל
עם המקובל הרב יצחק כדורי זצ"ל

הרב שלום כהן שליט"א עם הרב יוסף עדס
זצ"ל והרב בן ציון אבא שאול זצ"ל

הראשון לציון מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל
שוקד ועמל בתורה כדרכו

אמרת השבוע

"**ידוע כי מידת הכנסת אורחים מידה עצומה נמשכת ממידת החסד שהיא ממידותיו של הקב"ה.**" (רבנו בחיי בן אשר)

דין לבישת בגדים וכיסוי הראש

- א. יזהר להיות צנוע כשלוּבש או פושט את בגדיו, ולא יאמר הנני בחדרי חדרים ומי רואני, כי הקדוש ברוך הוא מלוא כל הארץ כבודו. וכל שדרכו להיות מכוסה ינהג בצניעות שלא יתגלה, מפני כבוד ה'. וימהר לקום בזריות וללבוש בגדיו. וקטן שהוא בר הבנה יש להרגילו עוד מקטנותו להתלבש בצניעות.
- ב. יזהר בבגדיו שלא ילבשם באופן שיתגנה בעיני הבריות, שכל מי שאין דעת הבריות נוחה הימנו, אין דעת המקום נוחה הימנו, ואין תפילתו מקובלת לפני ה' ולכן יזהר כשלוּבש הבגד שלא יתהפך הצד הפנימי לחוץ וייראו התפירות. ויש לדקדק בזה אפילו בבגדים שתחת כל המלבושים, דמלבד הענין הנזכר, לבישת בגד הפוך גורם לשכחה. וכן יזהר שלא ינדוף ריח רע מבגדיו, וינהג בכל מעשיו כדרך כל הארץ, ובפרט לומדי תורה יזהרו בזה ביותר, שלא יאמרו עליהם אוי ללומדי תורה שהם מאוסים ומגונים. וכתב הרמב"ם, מלבוש תלמיד חכם מלבוש נאה ונקי, ואסור לו שימצא בבגדו כתם או שמנונית וכיוצא, ולא ילבש לא מלבוש מלכים שהכל מסתכלין בהן, ולא מלבוש עניים שהוא מבזה את לובשיו, אלא בגדים בינונים נאים.
- ג. כשלוּבש בגדיו [או רוחץ גופו] נכון שיקדים תחלה את הראש, מפני שהראש מלך על כל האיברים, וכן יקדים את הימין, שכן מצינו בכמה מקומות בתורה שימין חשובה אבל בפשיטת הבגדים וכן בחליצת המנעלים, יתחיל לפשוט צד שמאל, ולחלוץ מנעל שמאל, שזה כבודה של הימין.
- ד. כשנועל את מנעליו ינעל תחילה מנעל ימין, ולא יקשרנו, ואחר כך ינעל מנעל של שמאל ויקשרנו, ויחזור ויקשור של ימין. והטעם שמקדימים לקשור מנעל שמאל תחלה, מפני שלגבי קשירה מצינו שהתורה נתנה חשיבות לשמאל, שקושרין עליה את התפילין. ויש אומרים שהוא כדי להכניע את היצר שהוא בשמאל. ובמנעלים שאין בהם קשירה, ינעל תחלה מנעל ימין ואחר כך של שמאל. וכשחלוץ מנעליו יחלוץ תחלה מנעל של שמאל ואחר כך של ימין. וגם בהתרת שרוכי הנעלים נכון להקדים להתיר את השרוכים של מנעל שמאל, ואחר כך של ימין.
- ה. אין ללכת ד' אמות בגילוי ראש, ואף אם אינו הולך אסור לשהות שיעור מהלך ד' אמות בגילוי ראש. ויש אומרים שהוא איסור מעיקר הדין, ויש אומרים שאינו אלא ממידת חסידות. ויש שמחלקים בזה בין תלמיד חכם שהוא איסור מעיקר הדין, לבין שאר כל אדם שהוא ממידת חסידות. ואף על פי שהעיקר לדינא שהוא ממידת חסידות, מכל מקום בזמן הזה **ההנהגה השכיחה לעם ישראל** היא שיהיה בגילוי ראש אסור לכל מי שהוא צריך להזהר מכסות את ראשו כשהולך ברשות הרבים, שיהיה היכר בין עובד אלקים לאיש לא עובדו. ויש בזה יותר ממידת חסידות. ויש שהנהגה היא לילדים הקטנים ולהרגילים שיהיה ראשם מוסתר עליהם כולל טעמי המקרא, ובכריכה מהודרת אסור לברך או להוציא מפיו הזכרת השם בגילוי הראש. ומכל שכן שאסור להתפלל תפילת שמונה עשרה בגילוי הראש. ואם עבר ובירך איזו ברכה בגילוי ראש, בדיעבד יצא ואינו חוזר לברך.
- ו. מי שמוכרח לשהות בגילוי הראש, כגון בבית משפט של גוים, או בשעה שהוא מסתפר, מותר לו להרהר בדברי תורה. וכן הרוחץ בים והוא בגילוי ראש. **כלל החורש יחד עם כלל עם ישראל**

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ

וַיָּרָא

הַפְּטָרָה

"וְאֵשֶׁה אֶחֶת"
מַלְכִים בְּד'

בייסת השבת	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
4:31	4:27	4:27	4:27	4:30
5:21	5:18	5:18	5:18	5:21
5:56	5:52	5:52	5:52	5:56

עלון השבוע לעילוי נשמת הצדיק
רבי רפאל ברוך טולדנו בן רבי יעקב וחנה זצ"ל
רבה של מקנס במרוקו ומגדולי רבני עולי מרוקו
נפטר ב- י"ח חשוון תשל"א
זכותו תגן עלינו - אמן

- תלמוד תורה לילדים
- שיעורי תורה ויהדות לבנות
- כלל וכתב מדרש
- בגדים תורניים
- קידוש רחוקים
- מגן חוצות ספרים וחקי סתבי יד
- הצגה לחוצות החילים בבאר
- עזרה לנזקקים
- חידושי רוחניות לעולים חדשים
- מוקד עילמי לאמירת התילים
- שמעון תרמי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ובפעלי חסד "תפארת רפאל"
חמשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260